

*Чуприна Юрій Анатольович,
кандидат технічних наук, доцент,
кафедра менеджменту в будівництві КНУБА*

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ БУДІВЕЛЬНИХ КОНТРАКТІВ В РАМКАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Розвиток механізму державно-приватного партнерства (ДПП) дає можливість залучити кошти приватного сектора для обслуговування інтересів суспільства. Нормативно-правова база регулювання розвитку ДПП в Україні є дуже складною, багаторівневою і забюрократизованою, що створює ризики для ефективного використання цього механізму для активізації інвестиційної діяльності.

Досягнення високого рівня ефективності у роботі будівельного комплексу повинне здійснюватися на основі створення державою економічних, організаційних і наукових передумов для якісного будівництва, зростання продуктивності праці, скорочення термінів будівництва, зниження матеріаломісткості і вартості будівництва, розвитку і вдосконалення державою системи нормативних документів і стандартів у сфері будівництва, гармонізації з міжнародними стандартами і нормами тощо. Тому пріоритетними завданнями бюджетно-податкової реформи надалі залишаються: удосконалення бюджетного планування на основі програмно-цільового методу; підвищення ефективності урядових цільових програм; модернізація державного управління бюджетною сферою; підвищення ефективності адміністрування податків; зменшення обсягу податкової звітності; активізація процесу стягнення податкового боргу; своєчасне бюджетне відшкодування податку на додану вартість; запровадження інструментарію оцінки ефективності отримання податкових пільг; забезпечення цільового їх використання та відповідальності за порушення умов їх надання.

Для забезпечення ефективного бюджетно-податкового контролю та одночасно стабільної діяльності будівельних організацій необхідно забезпечити функціонування такої системи контролю, яка б ефективно запобігала всім можливим порушенням і зловживанням, а також указувала

на ті недоліки, які існують на об'єктах контролю, та можливості їх усунення в майбутньому. Таким чином, необхідно забезпечити контроль, з одного боку, за повною і своєчасною сплатою податків і зборів, а з іншого, за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів виділених на будівництво за умови здійснення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, без прямого втручання в їх господарську діяльність та дотримання прав усіх суб'єктів бюджетно-податкових відносин в рамках державно-приватного партнерства.

Бюджетно-податковий контроль витрат за будівельними контрактами в умовах кризового сьогодення набуває особливого значення, адже його направленість на зменшення витрат і, відповідно, збільшення фінансових результатів сприяє оптимізації фінансового становища будівельних організацій, нинішнє функціонування яких характеризується надзвичайно непростими економічними умовами. З нашої точки зору, внутрішньогосподарський контроль являє собою систему постійного спостереження і перевірки функціонування певного об'єкту контролю з метою встановлення правильності, законності, обґрунтованості й економічної доцільності управлінських рішень та виявлення результатів управлінського впливу на керований об'єкт шляхом дослідження причин існування відхилень від запланованих показників та встановлених критеріїв для усунення і попередження їх виникнення у майбутньому.

Бюджетно-податковому контролю в площині будівельної організації, що є виконавцем будівельного контракту, притаманні наступні особливості:

1) виконання функцій контролю особами, які представляють інтереси власників і є членами колективу;

2) здійснення контролю та самоконтролю безпосередньо виконавцями певних управлінських рішень та господарських операцій;

3) забезпечення прямого й зворотного зв'язків між структурними підрозділами суб'єкта господарювання, між підсистемою, яка керує, та контрольованою підсистемою;

4) охоплення усіх без виключення напрямків господарської діяльності.

Бюджетно-податковий контроль витрат займає чільне місце у системі проведення внутрішньогосподарського контролю підприємств, адже спрямований на мінімізацію витрат, що є одним із найбільш пріоритетних завдань будь-якого підприємства.

Об'єктом контролю витрат за будівельними контактами є понесені підприємством витрати під час виконання будівельного контракту. Відповідно до п.12 П(С)БО 18 «Будівельні контракти» витрати за будівельним контрактом включають: загальновиробничі витрати та витрати безпосередньо пов'язані із виконанням даного контракту, до складу яких належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та інші прямі витрати [1].

Контроль *правильності визнання витрат* передбачає перевірку використання обраного методу, за яким визначається ступінь завершеності робіт за будівельним контрактом: вимірювання та оцінка виконаної роботи; співвідношення обсягу заведеної частини робіт та їх загального обсягу за будівельним контрактом у натуральному вимірі; співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом, застосування яких регламентовано нормами п. 4 П(С)БО 18 «Будівельні контракти».

Контроль *обґрунтованості включення до витрат за будівельним контрактом відповідних складових* передбачає ретельну перевірку переліку складових витрат, що віднесені до витрат за будівельним контрактом, зокрема, слід звернути увагу на те, чи включено до їх складу витрати, безпосередньо пов'язані із виконанням даного контракту (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, включаючи вартість виконаних субпідрядниками робіт) та загальновиробничі витрати.

Об'єктом дослідження контролера має стати достовірність інформації про витрати, що подана у фінансовій звітності. Так, у формі № 2 «Звіт про фінансові результати» загальна сума витрат за будівельними контрактами узагальнюється за рядком 040 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)».

У розділі II «Звіту про фінансові результати», який називається «Елементи операційних витрат», подається інформація щодо матеріальних витрат, витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, амортизації, інших операційних витрат, окрім тих, що увійшли до собівартості продукції (робіт, послуг), виробленої та вжитої самим підприємством [2, с. 126].

Відповідно до п. 20 П(С)БО 18 у Примітках до річної фінансової звітності наводиться інформація про вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами (ряд. 1160). Особлива

увага контролера повинна бути звернена на те, чи достовірними є такі дані, чи правильно на підприємстві проаналізовано дебет рахунку 23 і вибрано суми, які стосуються незавершених контрактів та являють собою вартість робіт, виконаних субпідрядником.

До предметної області дослідження контролера доцільно також віднести форми статистичної звітності. Особливої уваги потребує форма №1- підприємництво «Звіт про основні показники діяльності підприємства»), де у розділі 2. 3. «Операційні витрати з реалізованої продукції» та у розділі 3 «Окремі види витрат з реалізованої продукції (робіт, послуг)» наявна інформація про витрати підприємства.

Детальному вивченню контролера обов'язково підлягають форми податкової звітності, а саме: «Декларація з податку на прибуток підприємства», адже до складових валових витрат (ряд. 04) включаються витрати за будівельними контрактами в розрізі цілої низки статей валових витрат.

Проведення контролю витрат за будівельними контрактами вимагає злагодженої роботи усіх працівників, які володіють необхідною інформацією і може мати ефективні результати лише за умови використання усіх видів контролю: попереднього, поточного (оперативного) і ретроспективного (завершального).

Подальші дослідження будуть направлені на вивчення методики контролю доходів, адже саме доходи співставляються із понесеними витратами при визначенні фінансового результату від виконання будівельних контрактів.

Список використаних джерел

1. П(С)БО 18 «Будівельні контракти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-18> (дата звернення: 15.11.2018).

2. Лінник В. Г., Михайлова Т. П. Основні напрями вдосконалення внутрішньогосподарського контролю / В. Г. Лінник, Т. П. Михайлова // Вчені записки: Зб. наук. праць / ред. А.Ф. Павленко. - К.: КНЕУ ім. В.Гетьмана. - Вип. 8, 2016. - С. 124-131.